

Amsterdam, 9 december 2020

Betreft: het uitblijven van maatregelen tegen hittestress bij dieren
CC: Tweede Kamercommissie voor Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

Geachte minister Schouten,

De zomerperiode is achter de rug en de extreme hitte lijkt snel vergeten. Nadat ik u een petitie overhandigde – met bijna 80 duizend handtekeningen voor een actieplan tegen hittestress bij dieren – is er in de Kamer veel over hittestress gesproken. Ik ben blij dat het onderwerp op de politiek-maatschappelijke agenda staat en dat u verschillende stappen overweegt. Ook het onderzoek van BuRO zie ik als zeer positief. Maar bij het opmaken van de balans constateer ik dat er voor de dieren niets substantieels gaat veranderen en dat zij de volgende zomer gewoon weer weg moeten kwijnen in de hitte. Daarom vraag ik u met klem om nog binnen uw ambtstermijn voor echte verandering te zorgen, zodat miljoenen dieren de komende zomer een hoop leed bespaard blijft.

Transport

Uit het rapport van BuRO komt duidelijk naar voren dat de sterfte tijdens transport flink toeneemt op hete dagen. Bij vleeskuikens gebeurt dit al vanaf 25 graden. De temperaturen verder laten oplopen is dus onverantwoordelijk. Er gaat veel leed vooraf aan het sterven van een dier door hittestress, of aan het ter nauwer nood niet sterven.

U wilt de twee adviezen van BuRO (ventilatie vanaf 27 graden, extra maatregelen boven 30 graden) bepleiten op Europees niveau en vraagt de Nederlandse sectoren de adviezen zelf over te nemen. De vrijblijvendheid van deze sectorafspraken was echter de reden dat u eerder besloot om wettelijk vast te leggen dat transport vanaf 35 graden verboden is. Er is geen aanleiding te denken dat deze maatregelen dit keer goed worden nageleefd door de sector. Daarom vraag ik u nogmaals de wettelijke regelgeving aan te scherpen.

Daarnaast benadruk ik nogmaals dat het verstandiger is een maximumtemperatuur vast te stellen voor binnen in de transportwagens, in plaats van een grens te stellen aan de buitentemperatuur. Deze binnentemperatuur is immers bepalend voor het welzijn van de dieren. Ook geeft dit de sector vrijheid om zelf te beslissen hoe ze deze temperatuur laag houden en is er een vastgestelde temperatuur waarop goed kan worden gehandhaafd. De Europese regelgeving voor langeafstandstransporten gaat al uit van de binnentemperatuur van transportwagens. U kunt hierin één lijn trekken door de Nederlandse regelgeving voor alle diertransporten daarop aan te sluiten.

Inspecties

Meldpunt 144 en de NVWA werden tijdens de hittegolf overspoeld met meldingen. Bij meldingen die Wakker Dier bij de NVWA heeft gedaan, zijn de inspecties pas drie dagen na de meldingsdatum uitgevoerd; toen was de temperatuur al aanzienlijk gedaald en was er geen hittestress meer. Dit laat zien dat de instanties achter de feiten aanlopen.

Maar het probleem is nog veel groter. U geeft aan dat de NVWA in hete perioden alleen controleert op basis van meldingen. Meldingen worden nagenoeg uitsluitend gedaan over dieren die zichtbaar zijn in de openbare ruimte. Dat betekent dat er tijdens hete perioden niemand inspecties uitvoert bij alle dieren in gesloten stallen. Toch zegt u het volgende:

“Dit jaar heeft de NVWA, ondanks een hete zomer, weinig overtredingen met betrekking tot hittestress onder dieren in stallen vastgesteld. Veehouders hebben extra maatregelen getroffen om het welzijn van hun dieren te waarborgen.”

Dit kunt u echter niet vaststellen, omdat er in stallen zo goed als geen inspecties hebben plaatsgevonden. Daarom vraag ik u dringend om inspecties van stallen in hete perioden in de standaardprocedures op te nemen. Hiervoor is het belangrijk dat er meer menskracht beschikbaar komt. Alle inspecties op gebied van hittestress gaan immers ten koste van de overige inspecties, waar de NVWA nu al kampt met een ernstige onderbezetting.

Lagere stalbezetting en minder snel groeien

Bij de extreme temperaturen die we de afgelopen jaren hebben gezien zijn de huidige koelingsmethoden ontoereikend om hittestress tegen te gaan. Extreem hete zomers worden in Nederland onderdeel van het nieuwe normaal. Daarom draagt u de verantwoordelijkheid om dit structurele probleem met structurele maatregelen af te wenden. Dit is mogelijk door de stalbezetting in hete perioden te verlagen en door over-productieve rassen wettelijk te verbieden. Eerder gaf u in de Tweede Kamer aan dat u niet de wettelijke mogelijkheid heeft om productiebeperkende maatregelen op te leggen. U zou echter een lagere stalbezetting kunnen eisen om zo andere uitgangspunten van de wet te handhaven. Zoals de wetgeving die stelt dat de temperatuur in de stal niet schadelijk mag zijn voor het dier. Met de dierrassen en dichtheden die momenteel in Nederland worden gehanteerd, is naleving van deze wet onmogelijk.

Schaduw

Het Besluit Houders van Dieren verplicht veehouders om dieren in de wei bescherming te geven tegen slechte weersomstandigheden. Op hete dagen zijn er echter nog vele duizenden dieren die in de wei zonder schaduwvoorziening in de brandende zon staan. Er zijn geen meldingen nodig om dit te constateren; een rondje door het land rijden is hiervoor voldoende. Op de vraag welke maatregelen u nu gaat nemen om deze dieren te beschermen tegen hitte, zegt u:

“Ik neem nu geen aanvullende maatregelen, de regels zijn gesteld in het Besluit Houders van dieren en de veehouder dient zich hier aan te houden.”

Het probleem is nu juist dat veehouders deze wetgeving met voeten treden. Hieruit concludeer ik twee dingen: de wetgeving is niet helder genoeg, waardoor een concrete regelgeving nodig blijkt om de open norm in de wet in te vullen, en daarnaast is er meer handhaving nodig om te naleving van de regelgeving te borgen.

Onlangs informeerde u de Kamer over de taakverdeling tussen beleid en handhaving bij de ministeries en de NVWA. Daarin geeft u aan dat passages in de Wet Dieren geconcretiseerd dienen te worden wanneer deze onvoldoende handvaten bieden, of in de praktijk niet afdoende worden nageleefd. Dieren die bij extreme temperaturen zonder beschutting in de zon staan hebben *altijd* hittestress. Er is daarom een expliciete invulling nodig van de wetgeving, die het onthouden van beschutting op hete dagen strafbaar maakt.

Cijfers openbaar

Wij zijn blij dat u een meldplicht laat komen voor sterfte door hittestress. Momenteel is nog niet duidelijk hoe u invulling gaat geven aan deze meldplicht. Maar voor een meldplicht met meerwaarde geef ik u graag mijn advies. Voor veehouders is het lang niet altijd duidelijk wat de exacte oorzaak van sterfte is, waardoor het lastig wordt dit correct te melden. U kunt daarom een nationale databank maken waarin alle sterfte ten minste wekelijks gemeld wordt. Door deze te koppelen aan de klimaatdata van het KNMI, kan eenvoudig het effect van hittestress op de sterftcijfers worden bekeken. Om ons voedselsysteem transparant te maken, raad ik u ook aan om de sterftcijfers regelmatig openbaar te maken.

Over een halfjaar dient zich een nieuwe zomer met nieuwe hittegolven aan en moeten de dieren beschermd zijn. U heeft een zorgplicht om deze dieren naar volle vermogen te helpen. Er zijn nog altijd een paar mooie kansen om de dieren echt uit de hitte te helpen.

Ik kijk uit naar uw actie.

Hoogachtend,

Anne Hilhorst
Campagneleider Wakker Dier